

RAAP-NOTITIE 1785

Plangebied Bartlehiem 11 te Wyls
Gemeente Leeuwarderadeel
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Seinen Projectontwikkeling

Titel: Plangebied Bartlehiem 11 te Wyls, gemeente Leeuwarderadeel; archeologisch
vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: augustus 2006

Auteur: *drs. J.E.A. Jans*

Projectcode: LEBAR

Bestandsnaam: N01785-LEBAR.doc

Projectleider: drs. J.E.A. Jans

Projectmedewerker: J. Pruijm

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 18286

Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Seinen Projectontwikkeling
- *aanleiding onderzoek*: planontwikkeling ten behoeve van nieuwbouw
- *datum uitvoering veldwerk*: 27 juli 2006

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt ten noorden van Wyns, ten oosten van de Dokkumer Ee en ten westen van de straat Bartlehiem.
- *toponiem*: Bartlehiem 11
- *kadastrale gegevens*: kadastrale gemeente Giekerk, sectie F, perceel 2117
- *plaats*: Wyns
- *gemeente*: Leeuwarderadeel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 6C
- *plangebied in gebruik als*: braakliggend terrein
- *oppervlakte plan-/onderzoeksgebied*: ca. 0,5 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 185.045/587.386

Onderzoeksvragen

Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologisch advies*: volgens de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE; www.fryslan.nl/binfo/chk/inhoud/startchk.htm) is voor een gedeelte van het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd een karakterend onderzoek 3 noodzakelijk (3 boringen per ha met een minimum van

3 boringen per plan). Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is voor het gehele plangebied een karterend onderzoek 3 nodig (6 boringen per ha, met een minimum van 6 boringen per plan).

- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem):*
  - in plangebied: geen
  - in de directe nabijheid (< 300 m): geen

Historische gegevens

- *historische kaarten:* op de kaart in 1694 opgenomen in Schotanus à Sterringa (1718), de kadastrale minuut (1820, www.dewoonomgeving.nl), Eekhoff (1847) en de topografische kaart van 1854/1855 (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1992) is in het noordelijke deel van het plangebied bebouwing afgebeeld. De bebouwing in dit deel van het plangebied zal dus laat 17e eeuw of ouder zijn geweest. Omdat op de topografische kaart van 1926 (ROBAS Producties, 1990) deze bebouwing niet is weergegeven, zal deze tussen ca. 1855 en 1926 gesloopt zijn. De kaart van 1926 toont overigens wel bebouwing in het zuidoostelijke deel van het plangebied. Deze woning is hier nog steeds aanwezig.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart:* knippoldervaaggronden (kalkarm) met zware klei met een niet kalkrijke, zware tussenlaag (Stiboka, 1981: code kMn43C).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen:* in een driehoeksgrid van 30 bij 35 m
- *gebruikt boormateriaal:* gutsboor met een diameter van 3 cm
- *totaal aantal boringen:* 6
- *minimaal geboorde diepte:* 2,5 m
- *maximaal geboorde diepte:* 3,5 m
- *boorbeschrijvingen:* lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met:* meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch):* de bodem in het plangebied wordt van boven naar beneden beschreven. De toplaag bestaat uit een bouwvoor/verstoorde laag (donkergrijsbruine, sterk siltige, matig humeuze, stevige klei), met een dikte van 0,2 tot 0,5 m. In deze bouwvoor/verstoorde laag bevinden zich in de boringen 3 t/m 6 fragmenten puin (roodbakend hard baksteen, lichtrood zacht baksteen en mortel). Onder de bouwvoor/verstoorde laag bevinden zich wadafzettingen (donker- tot lichtgrijze, zandige tot sterk siltige, stevige tot matig slappe

klei, meestal met enkele of veel zandlagen en soms met ijzervlekken en humusvlekken). In 2 boringen is onder de wadafzettingen veen aangetroffen (bruin, mineraalarm rietveen) op 2,75 tot 3,1 m -Mv.

- *Archeologische indicatoren in boringen:* het bouwpuin in de bouwvoor/verstoorde laag bevindt zich juist in het noordelijke deel van het plangebied waar de bebouwing uit de 17e eeuw (of vroeger) heeft gestaan.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De bodem in het plangebied bestaat uit een bouwvoor/verstoorde laag op wadafzettingen op veen. In de boringen in het noordelijke deel van het plangebied is in de bouwvoor/verstoorde laag puin aangetroffen dat mogelijk verband houdt met de voormalige laat 17e eeuwse (of vroegere) bebouwing die hier heeft gestaan.

Aanbevelingen

Omdat niet kan worden uitgesloten dat in (het noordelijke deel van) het plangebied nog (funderings)resten aanwezig zijn van 17e eeuwse (of vroegere) bebouwing, wordt aanbevolen omtrent eventueel archeologisch vervolgonderzoek contact op te nemen met de provinciaal archeoloog.

Contactpersonen

- *contactpersoon overheid:* dr. G.J. de Langen (provinciaal archeoloog provincie Fryslân), tel. 058-2925487.
- *contactpersoon RAAP:* drs. J.E.A. Jans (projectleider RAAP), tel. 0512-589140.

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Eekhoff, W.**, 1859. *Nieuwe Atlas van de Provincie Friesland*. Leeuwarden.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROBAS Producties**, 1990. *Historische atlas Friesland. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den IJp.
- Schotanus à Sterringa, D.B.**, 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen, als in haare XXX bijzondere grietenijen*. François Halma, Ljouwert.
- Stiboka**, 1981. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000, kaartblad 2 West (gedeeltelijk) Schiermonnikoog en 6 West Leeuwarden*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1992. *Grote Historische Provincie Atlas Friesland 1853-1856, schaal 1: 25.000*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren en tabellen

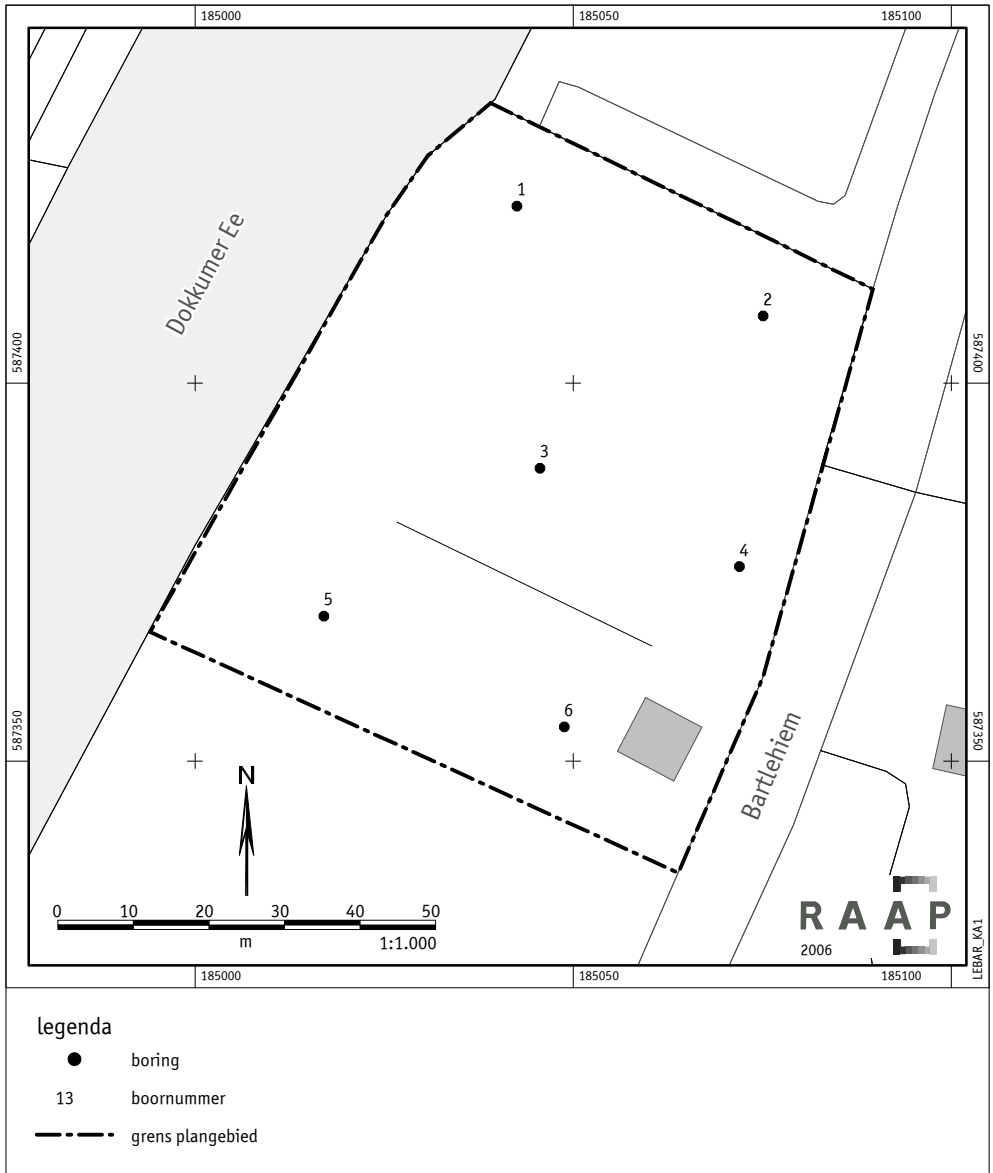
Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

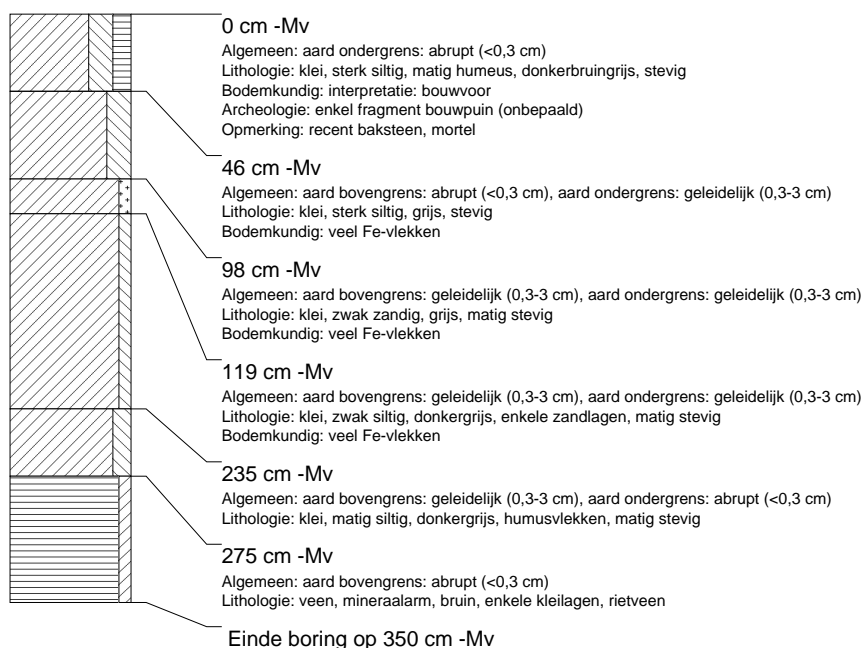
Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: LEBAR-1

beschrijver: JJ/JEP, datum: 27-7-2006, boortype: guts-3 cm, landgebruik: braak, provincie: Friesland, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: BARTLEHIEM, opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden, uitvoerder: RAAP Noord

boring: LEBAR-2

beschrijver: JJ/JEP, datum: 27-7-2006, boortype: guts-3 cm, landgebruik: braak, provincie: Friesland, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: BARTLEHIEM, opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden, uitvoerder: RAAP Noord

boring: LEBAR-3

beschrijver: JJ/JEP, datum: 27-7-2006, boortype: guts-3 cm, landgebruik: braak, provincie: Friesland, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: BARTLEHIEM, opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden, uitvoerder: RAAP Noord

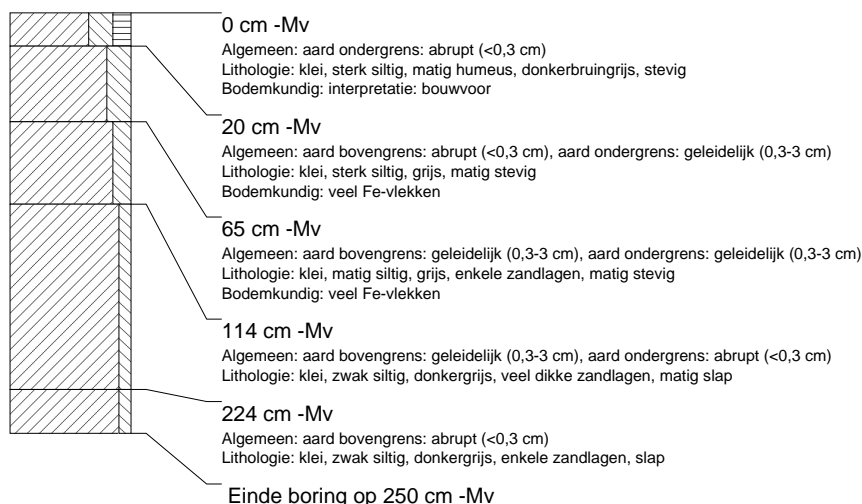
boring: LEBAR-4

beschrijver: JJ/JEP, datum: 27-7-2006, boortype: guts-3 cm, landgebruik: braak, provincie: Friesland, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: BARTLEHIEM, opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden, uitvoerder: RAAP Noord

boring: LEBAR-5

beschrijver: JJ/JEP, datum: 27-7-2006, boortype: guts-3 cm, landgebruik: braak, provincie: Friesland, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: BARTLEHIEM, opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden, uitvoerder: RAAP Noord

boring: LEBAR-6

beschrijver: JJ/JEP, datum: 27-7-2006, boortype: guts-3 cm, landgebruik: braak, provincie: Friesland, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: BARTLEHIEM, opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden, uitvoerder: RAAP Noord

